

İLKOKUL REHBERLİK ETKİNLİĞİ

SOSYAL BECERİLERİMİ TANIYORUM

Etkinliğin Adı: Sosyal Becerilerimi Tanıyorum

Gelişim Alanı: Sosyal Duygusal

Yeterlilik Alanı: Kendini Tanıma

Kazanım: Sosyal Becerilerinin ne olduğunu farkedir.

Sınıf Düzeyi:İlkokul

Süre: 40 DK

Araç Gereçler: Sosyal Beceri Öğrenci Videosu

Konuşma Nesnesi

Sosyal Beceri Kartları

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık: Konuşma halkası yöntemi uygulanacağı için geniş bir yer ayarlanır, sınıfta sıralar arkaya dizilebilir. Öğrencilerin üzerinde durabileceği geniş bir çember çizilir.

Akış:

Konuşma halkası süreci:

1. Bulduğunuz ortam bir derslik ise sıraları ve masaları sınıfın arka bölümüne doğru çekerek sınıf ortamında geniş bir alan açın. (Bu ön hazırlığı, öğrencilerin teneffüste olduğu zaman diliminde, iki-üç öğrenciden yardım alarak gerçekleştirin.) Okulunuzda konuşma halkası tekniğinin uygulanması için özel (sıraların olmadığı, geniş ve boş) bir alan oluşturulduysa bu ön hazırlığa gerek yoktur.

2. Etkinliğin gerçekleştirileceği ortamın zeminine, tebeşir ya da tahta kalemi yardımıyla, yaklaşık 20 öğrencinin ve sizin, çevresinde dizilebileceğiniz genişlikte bir çember çizin. Ayrıca öğrencilerin çemberin etrafına eşit aralıklarla geçmeleri için çemberin üzerine, öğrenci sayısı +1 (siz) kadar, eşit aralıklarla X işareti koyun. Böylelikle, az sonra öğrencilere X işaretini ayaklarının ucuna alarak dizilmeleri için yönerge verilecek ve düzenli bir çemberin oluşturulması sağlanacaktır. Küçük yaş gruplarında öğrencilerin dikkatlerini çekebilmek için X yerine kartondan ayaklar çizip çemberin etrafına eşit aralıklarla yapıştırabilirsiniz. (Bu etkinlikte öğrencilerin yaklaşık 15-20 kişi olmaları idealdir. Sınıfta 20'den fazla öğrencinin yer alması halinde, etkinliği gönüllü olan öğrencilerin katılımıyla gerçekleştirip, diğer öğrencileri ortamın boş alanına ya da sınıfın arka kısmına çektiğiniz sıralara oturtabilirsiniz.)

3. Az sonra etkinlikte kullanacağınız videonun görüntü ve ses çıkışında herhangi bir sorun olup olmadığını test edin. Bunun için bulunduğunuz ortamın teknolojisinden yararlanarak videoyu en az bir kez kendiniz izleyin. Konuşma halkası tekniğinin etkili biçimde uygulanması için videonun hazırlığıyla vakit kaybetmemek ya da teknik bir sorun nedeniyle öğrencilerin dikkatini dağıtmamak önemlidir. Bu nedenle videonun oynatılmasında herhangi bir sorunun yaşanmayacağından emin olunuz ve videoyu etkinlikte ihtiyaç duyduğunuz dakikada play tuşuyla öğrencilerin izleyebileceği duruma getiriniz.

4. Etkinlik başladığında elinizde olacak, konuşma sırasını belirtecek (örneğin kalemlik, tahta kalemi, boş bir şişe olabilir) gibi bir nesne belirleyin. Bu nesne, konuşma halkası sürecinde, sırayla, elden ele dolaşarak konuşma sırasını diğer öğrenciye verecektir. Öğrencilerin kendi duygu ve düşüncelerine odaklanmasını sağlamayı amaçladığınız bu etkinlikte, öğrencilerin dikkatlerinin dağılmaması için konuşma nesnesinin ses çıkaran, hareketli ya da eğlenmeyi çağırıştıran örneğin top, içi su dolu şişe ya da oyuncak olmamasını tercih edin.

5. Etkinlik ortamının duvarlarına, her birini renkli birer kartona, sınıfın her alanından rahatlıkla okunabilecek puntolarla yazarak hazırlamış olduğunuz "sosyal beceri kartlarını" yapıştırın. Sosyal beceri kartlarına yazılabilecek ifade örnekleri şunlar olabilir: İLİŞKİ BAŞLATMA VE SÜRDÜRME BECERİLERİ, ATILGANLIK BECERİLERİ, DUYGUYA YÖNELİK BECERİLER, SORUN ÇÖZME VE PLAN YAPMA

BECERİLERİ, GRUPLA ETKİLEŞİM V İŞ YÜRÜTME BECERİLERİ,SALDIRGAN DAVRANIŞ VE DÜRTÜLERLE BAŞAÇIKMA BECERİLERİ

6. Etkinlik ortamının her yerinden rahatlıkla görülebilecek bir alana, ortamın her alanından rahatlıkla okunabilecek puntolarla büyük bir kartona yazarak hazırlamış olduğunuz “kurallar listesi”ni yapıştırın. Konuşma halkası tekniğinde kullanılabilir kurallar listesi şunlar olabilir:

- Alaycı, aşağılayıcı ve kırıcı sözler kullanmaktan kaçınacağım.
- Kimsenin söylediğine gülmeyeceğim.
- Yalnızca konuşma nesnesi elime geldiğinde-sıra bana geldiğinden konuşacağım.
- Konuşan arkadaşımın yüzüne bakacağım.
- Arkadaşlarımın söylediklerini dikkatlice dinleyeceğim.

f. Sorulara yönergeye uygun biçimde yanıt vereceğim.” (Bu bölüme kadar yapılan açıklamalar etkinliğin ön hazırlığıdır. Etkinliği gerçekleştirecek olan kolaylaştırıcının bu ön hazırlıkları öğrencilerin olmadığı ortamda, etkinlikten önce tamamlamış olması beklenir.)

7. Öğrencileri etkinliğin yapılacağı ortama alın. Çemberin dışında, toplu bir biçimde, ayakta, vereceğiniz yönergeyi dinlemelerini sağlamak için sessiz olmalarını bekleyin. Her bir öğrencinin sizi dinlediğinden emin olduktan sonra onlara yönerge verin: “Bugün, sosyal becerilerin ne olduğu ile ilgili bir etkinlik gerçekleştireceğiz. Bunun için 15-20 kişinin gönüllü olarak katılımına ihtiyacım var. Etkinliğe katılmak isteyenlerden, şu alanda görmüş olduğunuz çemberin etrafına, çemberin üzerindeki “X” işaretini ayaklarının önüne alacak biçimde sessizce geçmelerini istiyorum.” (Sınıftaki öğrenci sayısının 15-20’nin altında ya da üstünde olması halinde ya da etkinliğe gönüllü olarak katılmak isteyenlerin sayısının 15-20’nin altında ya da üstünde olması halinde öğretmenin öğrencileri konuya motive ederek katılımı artırmaya çalışması ya da kalabalık grubun bir kısmını etkinliğe izleyici olarak dahil etmesi gerekmektedir).

8. Çemberin etrafında dizilmiş olan öğrencilerle göz teması kurarak sessizleşmelerini bekleyin, katılımları için teşekkür edin ve yönerge verin: “şimdi sizlere bir video izleteceğim. Videoyu sessizce izlemenizi istiyorum. Ardından izlediğiniz videoya ilişkin duygu ve düşüncelerinizi alacağım 3 soru yöneltip her birinizin sırayla cevaplamanızı isteyeceğim. Etkinliği başlatmadan önce, bu süreçte uymamız gereken kurallar olduğunu hatırlatmalıyım. Siz (çemberin etrafındaki öğrencilerden herhangi biri işaret edilerek) ilk kuralı okur musunuz? Siz (bir başka öğrenci işaret edilerek) ikinci kuralı okur musunuz? (5-6 kuralı, işaret ettiğiniz öğrencilere yüksek sesle okutun.) Teşekkürler. şimdi yönünüzü videoya çevirin ve sessizce izleyin.”

9. Videonun öğrenciler tarafından izlendiğinden ve anlaşıldığından emin olun. Gerekirse, öğrencilere videoyu bir kez daha izlemeye ihtiyaç duyup duymadıklarını sorun ve yanıtlara göre ikinci kez izletin.

10. Videoyu izledikten sonra yönerge verin: “şimdi size bir soru yönelteceğim, soruyu cevaplama için birinizin eline konuşma nesnesi vereceğim. Elinde konuşma nesnesi olan kişi, sorunun yanıtını verdikten sonra konuşma nesnesini sağındaki arkadaşına verecek. Böylece gruptan herkesin soruya verdiği yanıtı dinleyeceğiz. Konuşma nesnesi tekrar ilk söz alan kişiye geldiğinde birinci turu tamamlamış olacağız. 2. ve 3.sorular için de aynı turu gerçekleştirdiğimizde etkinliğimiz sonlanacak. Konuşma nesnesi elinize geldiğinde soruya yanıt vermek istemezseniz “pas” diyerek nesneyi sağınızdaki arkadaşınıza verebilirsiniz. şimdi ilk soruyu yönelterek süreci başlatıyorum”. ilk soruyu yöneltin: “videoda anlatılan anılarla ilgili ne düşünüyorsunuz? Tek bir cümle ile ifade eder misiniz? (Sağınızdaki öğrenciye konuşma nesnesini verin. Tüm öğrenciler ve siz yanıtladıktan sonra) Ardından ikinci soruyu yöneltin: “Videoda anlatılan anılarla ilgili ne hissediyorsunuz? Tek bir duygu sözcüğüyle ifade eder misiniz?”. (Konuşma nesnesini herhangi bir öğrenciye vererek süreci başlatın. Tekrar aynı öğrenciye geldiğinde konuşma nesnesini eliniz alın ve üçüncü soruyu yöneltin: “Videodaki çocukların yerinde siz olsaydınız bu anılara benzer ne anlatırdınız? Bir cümle ile kısaca açıklar mısınız?” Her bir turda, elinizdeki konuşma nesnesini çemberin farklı noktalarından herhangi bir öğrenciye verin. Konuşma nesnesi tekrar aynı kişiye geldiğinde nesneyi alın, diğer sorunuzu yöneltilin ve nesneyi başka

bir öğrenciye vererek yeni turu başlatın. Böylelikle üç sorunuzun da yanıtını alın ve süreci öğrencilere katılımları, duygu ve düşüncelerini paylaştıkları için teşekkür ederek sonlandırın.

Konuşma halkasına ilişkin notlar:

a. Konuşma nesnesini eline alan öğrenci konuşmak istemezse, pas diyerek yanındakine geçerse, “Bu konuda senin ne düşündüğünü sonra duymak isteriz” ya da “Belki sen sonra bize bir şeyler söylemek istersin” gibi ifadeler kullanarak görüş belirtmeyen öğrencinin orada var olduğunu ve sonra bir şeyler söyleyebileceğini hissettirin.

b. Her bir turda, konuşma nesnesi size geldiğinde, siz de kendi cevabınızı verin. Soruları yönelterek ve yönergeleri vererek sürecin kolaylaştırıcısı olduğunuz kadar, sorulara yanıt vererek sürecin katılımcısı da olduğunuzu hissettirin.

c. Konuşma halkası sürecinde herhangi bir kurala uyulmadığını fark ettiğinizde (örneğin bir öğrenci arkadaşının verdiği yanıtı gülüyorsa ya da bir öğrenci konuşma nesnesi eline gelmediği halde konuşuyorsa) doğrudan kuralı ihlal eden öğrenciye dönerek şu yönergeyi verin: “şu anda, etkinliğin başında okuyup, uyacağımıza söz verdiğimiz kurallardan ikincisini ihlal ediyorsun. Lütfen bize ikinci kuralı okuyarak bir kez daha hatırlatabilir misin (Öğrenci okur). Teşekkür ederim. şimdi sürece kaldığımız yerden devam ediyoruz”

Konuşma halkası yönteminin kullanılma amaçları şöyle özetlenebilir:

a. Sınıf içinde, okulda, bahçede, yaşamda var olan, uyulması gereken kuralları ve sorumlulukları tanımlama

b. Duyguları açıklama

c. Okulda şiddet, dışlanma gibi konuları tartışma

d. Dinleme ve dikkat toplama gibi iletişim becerileri geliştirme

e. Öğrencilere daha fazla yetki ve sorumluluk verme

f. Daha güçlü bir “sınıf” duygusunu geliştirme

g. Grup içinde konuşma becerisi geliştirme

h. Kendini başka birinin yerine koyarak düşünme

ı. Yaşanmış bir disiplin sorununa çözümler üretme.

Konuşma halkası yöntemi kullanılırken nelere dikkat edilmelidir:

a. Halkanın eşit bir üyesi olduğunuzu unutmayın.

b. Öğrencilerin tamamının birbirinin yüzünü görebilecekleri biçimde bir halka şeklinde dizilmelerini sağlayın.

c. Görüşlerini anlatmada zorlanan öğrencinin de saygı görmesini sağlayacak bir ortam oluşturun.

d. Yöntemin uygulanmasında uyulması gereken kurallara mutlaka uyun.

e. Yanıt verme konusunda öğrencileri acele ettirmeyin.

f. Sabırlı ve sakin olun, çekinerek ve yavaşça konuşan öğrencileri yüreklendirin.

g. Soruların yanıtlanması sırasında fazla duygulanarak ağlayan, dışarı çıkan ya da çıkmak isteyen öğrenci olursa halkadaki yerinizi bir öğrenciye bırakıp, birkaç dakika dışarı çıkan öğrenciyle ilgilenin. Duygulanmanın doğal ve insani olduğu mesajını verin.

h. Konuşan öğrencileri “teşekkür” sözcüğü ya da sözel olmayan “baş hareketi, göz bağlantısı” gibi unsurlarla destekleyin.

Konuşma halkası yöntemi, kullanıldıkça, öğrenciler yönteme alıştıkça daha etkili hale gelebilecek, istenen becerileri öğrencilere kazandırabilecek bir yöntemdir. Bu nedenle derslerinizde, kazanım ve konularınıza hizmet ettiği ölçüde, belli zaman aralıklarında yöntemin kullanılmasını sağlayarak öğrencileri ilgili becerilere ulaştırmaya çalışın.

Büyük Grup Tartışması Süreci: Konuşma halkası yönteminin sonlandırılmasının ardından bulunduğunuz ortama göre öğrencilerin yere ya da arkaya çektiğiniz sıralara oturmalarını sağlayın.

Konuşma halkasının temasına bağlı olarak, öğrencilerin yaş gruplarını ve özelliklerini dikkate alarak aşağıdaki sorulardan bir ya da birkaçını sorup büyük grup tartışması yürütün

Örnek sorular: • Videodaki öğrencilerin söyledikleri hakkında ne düşünüyorsun, açıklar mısınız? • Videoyu izledikten sonraki duygunuz ne oldu? • Günlük yaşamınızda bu tür örneklerle karşılaşır musunuz? Açıklayabilir misiniz? Peki tepkiniz ne oluyor? • Videodaki öğrencilerin yerinde olmak ister miydiniz? Evetse neden, hayırsa neden?

Ölçme ve değerlendirme: Öğrencilere “Dersi sevdiniz mi? Evetse neden sevdiniz? Hayırsa neden sevediniz?” sorusunu yöneltin. Ders sürecinde yarattığınız iklime göre, bu soruya, sizin kolaylaştırıcı rolünüzden, arkadaşlarının tutumuna, dersin kazanımlarına ulaşıp ulaşılmadığından yöntemlerin etkililiğine kadar geniş bir açıdan pek çok yanıt almanız beklenmektedir. Yanıt alamamanız halinde, örneğin dersin kazanımlarını öğrencilere hatırlatarak, “Bu kazanımlara sizce ulaşabildik mi? Evetse neden ve nasıl ulaştık, hayırsa neden ulaşamadık?” gibi sonda sorular yöneltebilirsiniz.

İLİŐKI
BAŞLATMA VE
SÜRDÜRME
BECERİLERİ

ATILGANLIK BECERİLERİ

**DUYGUYA
YÖNELİK
BECERİLER,**

**SORUN ÇÖZME
VE PLAN
YAPMA
BECERİLERİ**

GRUPLA
ETKİLEŞİM VE
İŞ YÜRÜTME
BECERİLERİ

**SALDIRGAN
DAVRANIŞ VE
DÜRTÜLERLE
BAŞAÇIKMA
BECERİLERİ**